

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. vtrum meruerit Christus nobis dispositiones ad gratiam
seu suorum meritorum applicationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

*Driedo.
Respons.*

tiam parata est via ad exequendum Incarnationis mysterium, per illam enim electus & sanctificatus est peculiaris populus, ex quo Christus nasceretur: per illam impetrabant antiqui Patres filios, ex quibus Christus descenderet: per illam merebantur aliquo modo exhibitionem tanti mysterij: per illam denique ipsa beatissima Virgo disposita fuit, ut esset digna Dei Mater. Hac difficultate superatus Driedo, dixit, eas præparationes, quas diuina gratia effecit, atque præmiat in populo suo, ut ex illo Christus nasceretur, esse quidem diuinæ gratiæ dona, in Christum ut in finem ordinata, non tamen propter eius merita collata. Sed est intolerabilis sententia, aliàs nec prima gratia sanctificans, nec præseruatio. Virginis ab originali peccato esset ex meritis Christi, quod erroneum est: sed de sententia Driedonis plura in sectione sequenti. Nunc præsens obiectio, si meminerimus eorum, quæ supra quæst. 1. art. 3. tractata sunt, facile expediri potest, probat enim, ordine executionis illam gratiam fuisse priorem, quam incarnationem ipsam: atque adeo, si consideremus Dei præscientiam, tantum ut inuentem res, prout in executione sunt, sic merita Christi non fuisse prius secundum rationem præuisa, quam gratiam antiquorum Patrum: tamen secundum ordinem intentionis & diuinæ prædefinitionis, qua Deus statuit omnes homines redimere per Christi meritum, antecessit præscientia meritorum Christi, propter quæ sic præuisa statuit dare gratiam antiquis Patribus, & merita cōgruentia, ut sese ad tantum mysterium suscipiendū disponerent, ut quæstione etiam secunda art. 11. explicatum reliquimus.

Obiectio 3.

Sed vltius dicit aliquis, si gratia data fuit antiquis Patribus ex meritis Christi præuisis potuisse etiam dari gloriam: ergo nulla est ratio, cur expectatus fuerit Christi aduentus, ut illis daretur. Respondetur, potuisse quidem id fieri, factum tamen non esse: cuius propria ratio est, quia Deo non placuit: congruentia vero est, quia gratia est simpliciter necessaria ad remissionem peccati & amicitiam Dei, & ideo, ne omnes illi homines, qui Christum præcesserunt, perpetuo perirent, conueniens fuit ut Deus prouideret illis modum, quo possent gratiam consequi & remissionem peccati, scilicet, per fidem viam in Christum venturum, & per merita eius præuisa: at vero respectu gloriæ non occurrebat hac necessitas, quia illa temporalis carentia, vel dilatio, solum erat poena quædam, quam non oportuit omni ex parte remitti, cum nondum esset pro reatu totius naturæ Deo satisfactum. Quam rationem indicat D. Thom. infra q. 49. art. 5. ad primum, de qua re ibi, & in q. 52. plura dicemus.

D. Thom.

*De prima
gratia data
Adam in statu
innocentiæ.
Soto.*

Vltimo quæret aliquis, an quod dictum est de gratia data antiquis Patribus ex meritis Christi præuisis, intelligendum sit etiam de prima gratia & iustitia data Adæ in statu innocentie. Quidam enim simpliciter negant, ut Soto lib. 1. de natur. & grat. cap. 6. Mihi tamen contraria sententia probabilior supra visa est quæst. 1. artic. 3. explicando solutionem ad 5. D. Thomæ, ubi ipse D. Thomæ & multorum Patrum autoritate comprobaui, Adam in eo statu habuisse fidem Christi venturi. Ex quo principio, iuncta etiam autoritate D. Thom. 2. 2. quæst. 2. artic. 7. probabiliter eliciui Adam fuisse iustificatum in fide Christi venturi, & in spe meritorum eius. Quæ sententia est etiam valde consentanea ordini prædestinationis Christi, quem ibi explicauimus: pertinet etiam ad Christi honorem, & ideo mihi semper magis probanda videtur. Obiciunt autem aliqui, quod in Christo nullum fuit meritum, quod non spectauerit ad nostram redemptionem: ergo nullum fuit, quod Adam in statu innocentie prodesse potuerit. Respondetur, antecedens esse valde æquiuocum: vnus enim illius sensus esse potest, in Christo nullum fuisse actum meritorium, qui ad nostram redemptio-

nem non profuerit, ordinatusque fuerit, & sic est verum antecedens, sed consequentia mala, quia potuit idem actus esse vilis, & ad redemptionem, & ad alios effectus. Alter ergo sensus est, nullum fuisse in Christo actum meritorium, nisi per modum redemptionis, seu ad solam redemptionem, & in hoc sensu est omnino falsa propositio: nam constat, Christum sibi ipsi meruisse & non per modum redemptionis, constat etiam in quolibet actu Christi fuisse valorem ad totam redemptionem, & ad alios effectus. Vltimus sensus illius antecedentis esse potest, nullum fuisse in Christo meritum, quod non fuerit primario præordinatum propter redemptionem, & dependentem ab illa, seu occasione illius, & hoc, licet probabile sit, non tamen verum, mea quidem sententia, ut circa articulum 2. quæstione 1. satis tractatum est.

SECTIO II.

Verum meruerit Christus nobis dispositiones ad gratiam, seu suorum meritorum applicationem.

Hæc quæstio proprie est de merito Christi quoad efficaciam, & est valde controuersa inter Catholicos. Duobus enim modis applicatur nobis merita Christi, vno modo ex opere operato, ut paruo per baptismum: alio modo, media dispositione vel operatione operantis, ut adulto per contritionem. Dicunt ergo aliqui meruisse Christum, ut paruo baptizato detur gratia, quod autem paruulus baptizetur, non esse ex meritis Christi: & similiter meruisse Christum, ut homini contrito remittatur peccatum, quod autem illi detur auxilium efficax, quo conteratur, hoc non esse ex meritis Christi. Cui sententia videtur multum fauere D. Thom. hic solutione ad tertium. Cum enim proposuisset argumentum, quod fere est fundamentum Capreoli & aliorum, qui hanc sententiam sequuntur, scilicet, quia, si Christus meruit nobis salutem, de iustitia nobis daretur gratia, & non gratis, & iniuste fieret: cum his, quibus non datur: respondet, gratiam non dari nisi iis, qui regenerantur in Christo, hoc autem ipsum esse gratiam, quod, scilicet, homini concedatur, regenerari in Christo, & hoc modo salutem hominis esse ex gratia. Cuius solutionis sensus, ut argumento satisfaciatur, esse videtur, applicationem sacramenti non dari ex iustitia, sed gratis, & in hoc consistere, quod iustificatio nostra gratis fiat, non solum respectu nostri, sed etiam respectu Christi: ergo ex sententia D. Thom. non meruit Christus nobis applicationem suorum meritorum. Eandem doctrinam habet D. Thom. quæst. 19. de Veritate, articulo 7. ad 4. ubi inquit, meritum Christi æqualiter se habere ad omnes quoad sufficientiam, non verò quoad efficaciam, & subdit: Quod accidit partim ex libero arbitrio, partim ex diuina electione, per quam misericorditer effectus meritorum Christi quibusdam conferatur, quibusdam vero iusto iudicio subtrahitur: quibus verbis totam rationem efficaciz & applicationis meritorum Christi refert in diuinam misericordiam, & nullo modo in ipsius Christi merita. Et euidenter in solutione ad 13. inquit, hoc ipsum gratis alicui nostrum a Deo conferri, quod efficaciam meriti Christi consequatur, & ideo gratiam non euacuari per Christi meritum.

Propter quæ testimonia tenuit hanc sententiam Capreol. in 3. distinct. 18. ad argumenta Scoti contra quartam conclusionem, quem ibi sequitur Paulus Soncinas in summa quæstione vnica, conclus. 3. sed latius hoc docuit Dried. de captiu. & redemp. gener. hum. tract. 2. c. 2. p. 3. a. 4. ubi negat, illa dona gratiæ, quæ ante Christum data sunt ut præparationes ad ipsam Incarnationem, seu ad Christi aduentum, fuisse impensa propter merita Christi: quamvis non neget, iustifi-

iustificanti gratiam tunc etiam datam esse propter merita Christi futura. Idem docet in tract. 4. c. 2. par. 8. memb. 3. & Ruard. art. 6. contra Luther. ante medium Ferrar. etiam lib. 4. contr. gent. cap. 55. circa responsum D. Thom. ad 7. rationem, quoniam de applicatione sacramentorum vel meritorum Christi nihil expresse dicit; tamen de dispositionibus ad gratiam docet, dispositiones remotas non esse ex meritis Christi, de dispositione autem ultima dicit contra Capreol. dari ex Christi meritis, propter quædam D. Tho. testimonia, quæ ad rem præsentem nihil mihi referre videntur. Fundamentum huius sententiæ est duplex. Primum, quia alias iustificatio fieret omnino ex iustitia, & nullo modo ex gratia, saltem respectu Christi, quod illis videtur inconueniens, & contra Paulum, vbiunque de gratia iustificationis loquitur, quia iam gratia non esset gratia, sed iustitia. Quod si obiciatur, quia idem sequi videtur in eorum opinione, quia ipsi concedunt, habentem contritionem, seu ei, cui applicatur baptismus, ex iustitia dari gratiam & remissionem peccati respectu Christi. Respondendum, hoc non esse inconueniens, quia sufficienter saluatur ratio gratiæ in ipsa gratuita applicatione, & ita coniunguntur perfectissimo modo ratio misericordiæ & iustitiæ in iustificatione peccatoris: si autem totum fiat ex meritis Christi, prorsus nulla ratio gratiæ intercederet. Secundum, quia, quod huic potius quam illi applicetur Christi meritum, atque adeo, quod hic baptizetur potius quam ille, non est ex merito Christi, sed ex sola diuina electione & misericordia, iuxta illud Pauli ad Ephes. 1. In quo nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, & ad Romanos 8. Quos præcœuit & prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, hos & vocauit, &c. Quod totum statim in cap. 9. in solam Dei voluntatem & electionem refert, & similia sunt frequentia loca apud Paulum, sed præsertim videntur ad præsentem questionem accommodata illa ultima verba totius epistolæ ad Hebræos: Deus autem pacis aperit vobis omni bono, ut faciatis eius voluntatem, faciens in vobis, quod placeat coram se per Iesum Christum: vbi applicationem videtur referre in beneplacitum Dei, effectum vero in IESVM Christum.

Hæc sententia, quamvis antiquiores Theologi nihil expresse circa illam asserant, quia questionem hanc in propriis terminis non attigerunt, mihi tamen nec probanda, neque in scholis audienda videtur: quia neque veritati, neque pietati consentanea est: impugnant illam late Vega toto libro 4. super Concil. Trident. & lib. 15. cap. 9. & 10. Hofius in Confessione fidei, cap. 41. & 42. Lindanus lib. 3. Panopliæ cap. 36. & alij qui nostra ætate contra Lutheranos scribunt. Ad explicandam ergo, & definiendam veritatem.

Dico: Omne auxilium gratiæ excitantis & adiutantis, quod datur homini, ut se disponat ad gratiam à prima vocatione vsque ad dispositionem ultimam, est effectus & præmium meritorum Christi, qui hæc omnia bona hominibus meruit. Hæc, ut existimo, est aperta sententia D. Thom. supra questio. 7. art. 9. vbi inquit, Christo datam esse gratiam, tanquam cuidam principio vniuersali in genere habentium gratiam, cuius virtus se extendit ad omnes gratiæ effectus, & operationes, quod artic. 10. repetit, & in art. 11. & in quest. 8. tota, præsertim art. 3. ad 2. vbi fidem etiam mortuam dicit esse ex influxu Christi capitis, & ita omnes recentiores discipuli D. Thom. hanc conclusionem amplectuntur. Quam satis etiam indicat Scot. in 3. dist. 19. quest. vnica. Probo ex Scriptura & sanctis Patribus ad Ephes. 1. Qui benedixit nos omni benedictione spiritali in cælestibus in Christo, vbi inquit Ambrosius: Omne donum gratiæ Dei in Christo est, & si quis spreto Christo benedicti se à Deo putat, er-

Fr. Suarez, Tom. 1.

rare se sciatur: & subiungit Paulus: In quo sorte vocati sumus: quo testimonio abutebatur contraria sententia: nam expresse ibi Paulus ait ipsam vocationem dari nobis in Christo, ut notauit August. li. de dono perseverant. cap. 9. & euidentius docuit idem Paul. 2. ad Timot. 1. Vocauit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum gratiam, quæ data est nobis in Christo Iesu: vbi recte hoc exponit Anselmus, quod etiam confirmat Paulus ad Ephes. 2. generatim dicens, creati nos in operibus bonis in Christo Iesu: vbi totum negotium gratiæ & iustificationis peccatoris, quia ex nullo eius merito aut opere initium sumit, quædam moralis creatio dicitur, quæ tamen tota Christi meritis tribuitur, ut Chrysost. notauit, & cap. 4. inquit Paul. vnicuique dari gratiam, secundum mensuram donationis Christi, qui in Ecclesiam suam influit diuersas gratias, diuersa ministeria, & auxilia ad illa perficienda. Et ad Philip. 1. Vobis, inquit, donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro ipso pati amini. Ex quo loco colligit August. tract. 3. in Ioan. etiam ipsum initium fidei, & auxilium patientiæ dari propter Christi meritum: & in hunc sensum exponit illud Ioan. 1. De plenitudine eius nos omnes accepimus: ita enim censet simpliciter esse legendum, ut sensus sit, ex plenitudine Christi accepisse nos, non hanc vel illam gratiam, sed simpliciter quicquid boni accipimus, quod ad salutem conferat: postea vero additur: & gratiam pro gratia, id est, secundam pro prima, ut ipse exponit. Et ibidem Chrysost. homil. 13. in eundem sensum exponit sequentia verba: Gratia & veritas per Iesum Christum facta est: dicens illum esse fontem gratiarum omnium. Ac denique Hieron. in eundem sensum tractat illud Isai. 53. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longeuum, & voluntas Domini in manu eius dirigetur, id est, inquit, ut quicquid Deus disposuit, illius virtutibus impleatur: quod verbum est valde notandum, dissoluit enim fundamenta contrariæ sententiæ, & indicat punctum & occasionem deceptionis eius.

Secundo probatur eadem conclusio testimoniis Conciliorum & aliorum Patrum, præsertim Augustini: Concilium enim Mileuit. cap. 3. & 4. & Concil. Arausic. II. cap. 5. 6. 7. 19. 22. 24. Innoc. I. rescripto ad Concil. Mileuit. quod est epistola 26. eiusdem, & 93. inter epistolas Augustini: & Coelestinus Pap. epist. 1. ad Episcop. Galliarum loquentes de gratia Dei necessaria ad salutem, & ad opera pietatis, sub qua euidenter comprehendunt omnia auxilia excitantia & adiutantia, & vocationes, & dispositiones remotas & ultimam: loquentes, inquam, de hac gratia Dei, eandem vocant gratiam Christi, quia per Christum datur, & perinde existimant esse, dicere, gratiam Dei, & gratiam Christi, esse necessariam ad hæc omnia. In quo imitati sunt hi Patres Augustinum lib. de Prædestin. Sanct. c. 2. vbi initium iustitiæ tribuit gratiæ Dei, & Christi, & lib. 1. contra duas epistolas Pelagianorum. cap. 9. eodem sensu affirmat, totam gratiam Dei per Christum dari, & similia habet: epist. 106. Denique videtur iam hæc expressa definitio Concil. Trident. Sess. 6. cap. 5. vbi sic inquit: Declarat prætereà, ipsius iustificationis exordium in adultis à Dei per Christum Iesum præueniente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, &c. Et confirmatur ex vsu & consuetudine Ecclesiæ, quæ omnem gratiam etiam præuenientem, & conuersionem ipsam seu vocationem ad fidem, postulat per Iesum Christum Dominum nostrum: persuaas, omnia hæc danda esse nobis per Christum, hoc est, per meritum eius. Vnde eleganter August. enarrat. 1. in Psalm. 108. Oratio, inquit, quæ non fit per Christum, non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit in peccatum, & Bernard. serm. 13. in Cant. Quidquid sapientiæ, quicquid virtutis te habere consilas, Dei virtuti, Dei sapientiæ, deputa Christo: origo fontium & fluminum mare est, virtutum & scientiarum Dominus Iesus Christus.

Hhh 3 Ter-

Est specialis gratia Dei præueniens ipsum: cur ergo hac non erit ex meritis Christi, sicut offensum est de omni auxilio gratiæ, quod datur adultis? Vltimo, ratio fundamentalis est, quia, sicut Deus sua voluntate elegit hos potius quam illos ad gloriam, vel gratiam, vel alia supernaturalia dona, ita manifestauit Christo hanc suam electionem, & voluntatem: ergo quamuis Christus omnibus meruerit, non tamen æque pro omnibus obtulit sua merita, sed iuxta electionem Patris, aliter obtulit pro electis, & aliter pro alijs, & pro hoc paruulo obtulit, ut illi infallibiliter applicaretur baptismus, pro alio autem minime, sed tantum generali modo, ut magis ex sequenti illatione constabit.

Christus & quoad sufficientiam meriti, & quoad efficaciam.

Tertio sequitur, Christum Dominum meruisse, non tantum quoad sufficientiam omnibus hominibus omnia dona gratiæ, sed etiam quoad efficaciam meruisse aliquibus specialia dona, seu ut sua merita in illis haberent infallibiliter aliquem effectum gratiæ. Hoc sequitur manifeste ex præcedentibus, quia Christus, quamuis meruerit omnibus quoad sufficientiam, quibusdam tamen meruit, ut cum effectu illis applicarentur sua merita: hoc autem est mereri quoad efficaciam. Quod præterea ex modo loquendi sacre Scripturæ confirmatur, Ioannis enim 17. inquit Christus, Ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, sed pro ijs, quos dedisti mihi, & infra, Pater sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint vnum sicut & nos, & infra, Non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serues eos à malo, & infra, Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes vnum sint, & infra, Pater, quos dedisti mihi, volo ut vbi sum ego, & illi sint mecum. Quo loco aliter Christus orat pro Apostolis, & pro electis, quam pro vniuerso mundo, quia pro illis orat, ut efficaciter eis applicetur suum meritum, quomodo nunquam orauit pro omnibus hominibus vnde in eisdem verbis ostendit absolutam & efficacem voluntatem salutis illorum pro quibus orat. Vnde Iustin. Martyr. in quæst. 23. ad orthodoxos aduertit, illam orationem Christi, Sancti fidei eorum veritate, non esse falsam pro Iuda, quia fuit efficax, sed pro ceteris Apostolis: & Luc. 22. dixit Iesus Petro, Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, quæ oratio fuit sine dubio efficax: meruit ergo per illam Christus & Petri conuersionem, & infallibilem perseuerantiam in fide. Deinde Luc. 21. dicit Christus Apostolis, Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt contradicere, & resistere, omnes aduersarii vestri: sicut ergo Christus est dispensator horum donorum Dei, & quibusdam illa donat, & non alijs: ita etiam illa meruit nobis, & quibusdam ita applicuit sua merita, ut efficaciter illa consequantur, non vero alijs. Denique Paulus ad Hebr. 5. sic inquit, Qui in diebus carnis sue preces, supplicationesque ad eum, qui posuit illum saluum facere à morte, cum clamore valido, & lacrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia, & infra, & conuincimur, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ, est ergo oratio Christi efficax & infallibiliter exaudita, si ex voluntate absoluta procedat. Vnde, sicut diuersimode pro hominibus orauit, ita diuersimode etiam meruit, alijs sufficienter, alijs efficaciter, propter quod licet omnium sit vniuersalis redemptor, & sufficiens causa salutis, speciali tamen modo est causa efficax salutis eorum, quos sibi facit obediens. Et confirmatur tandem, quia incredibile est, non aliter obtulisse Christum sua merita pro illis, quos sciebat esse electos à Patre, quam pro alijs: cum videret voluntatem Patris esse, ut illi infallibiliter saluarentur, & non alijs, cui voluntati ipse se in omnibus conformabat.

D. Thom. Ad fundamenta contrariæ sententiæ. Ad D. Thom. respondetur, male à citatis autoribus referri, & peius explicari, nam in illa quæst. 19. de Verit. artic. 7. ad 8.

A expresse dicit, meritum Christi sufficienter operari salutem humanam, ut causam vniuersalem, sed oportere, hanc causam applicari singulis per sacramenta, & per fidem formatam, quæ per dilectionem operatur: Et ideo, inquit, requiritur aliquid aliud ad salutem nostram præter meritum Christi, cuius tamen meritum Christi est causa: docet ergo aperte D. Thom. meritum Christi esse causam etiam ipsius fidei vel cuiuscunque alterius medijs, per quod ipsum meritum Christi nobis applicatur. Et in hac 3. p. infra. q. 21. art. 4. ad 2. dicit, Christum non absolute orasse pro omnibus, sed pro prædestinatis, ut vitam consequerentur æternam: sentit ergo, Christum prædestinatis meruisse efficacem applicationem suorum meritum. Cum ergo hoc loco ad tertium dicit, regenerari in Christo, esse gratiam homini factam, intelligit respectu ipsius hominis, non respectu Christi, & eodem sensu dicit, salutem hominis fieri ex gratia, & eodem sensu loquitur in locis alijs citatis ex q. 29. de Verit. ut ipse se explicuit in solutione ad 8. iam citata: imo in eadem solutione ad quartum ait, meritum Christi æqualiter se habere ad omnes quoad sufficientiam, non quoad efficaciam: quod intelligendum est non tantum ex parte effectus, qui in vno fit, & non in alio, sed etiam ex parte voluntatis, qua ipse Christus meruit, & diuerso modo obtulit sua merita pro diuersis, ut explicatum est. Quia vero prima radix huius diuersitatis fuit electio & voluntas diuina, cui se voluntas humana Christi conformauit, ideo absolute & simpliciter totum hoc negotium tribuitur gratiæ voluntati Dei, ut magis in sect. vltima explicabimus. Et hunc etiam colligitur, quo modo sit intelligenda comparatio inter Christum, & Adamum, quam D. Thom. hic ponit in eadem solutione ad tertium, conueniunt enim in hoc, quod sicut peccatum Adæ fuit prima radix omnis mali culpæ, & pænæ, ita meritum Christi est prima radix omnis boni, & gratiæ humano generi collata: tenet etiam in hoc similitudo, quod sicut generatio carnalis ex peccato Adæ habet (ut ita dicam) vim & efficaciam ad influendum originale peccatum, ita regeneratio in Christo, quæ fit per baptismum, ab ipso Christo habet vim ad influendam iustitiam: differunt tamen, quia peccatum Adæ non est causa ipsius naturalis generationis, nec dispositionis ad illius effectum necessariæ, nec denique est causa, quod iste homo generetur, quamuis sit causa, ut generetur contrahat peccatum: nam illud, quod naturale est, est per se bonum, & per se ordinatum à Deo, vnde non trahit originem ex peccato: at vero meritum Christi, & est causa ipsius spiritualis regenerationis, & dat illi efficaciam, & influit in effectum eius, & simul etiam causa est, ut hic homo regeneretur, propter quem specialiter suum obtulit meritum: quod bene indicauit Scot. dicta dist. 19. dicens, hoc fuisse potissimum in merito Christi, quod meruit, non coniunctos coniungi.

Ad rationes ex dictis patet responsio, ad primam enim respondetur, quamuis omne opus gratiæ quod in nobis fit, propter merita Christi fiat, nihilominus veram saluari rationem gratiæ: tum quia respectu nostri totum hoc fit mere gratis, tum etiam quia includendo ipsum Christum, & meritum eius, & modum merendi, & offerendi sua merita pro nobis, totum negotium nostræ salutis duxit originem ex sola gratia diuina voluntate & electione. Ad secundam vero respondetur, concedendo non esse ex merito Christi hoc totum, scilicet, ut huic potius quam illi applicetur eius meritum, seu quod hic potius quam ille baptizetur: est tamen ex meritis, ut hic baptizetur, & ut huic applicentur eius merita: in illa enim comparatione includuntur duo, scilicet, ut hic baptizetur, & non alius, & hoc posterius Christus non meruit, licet meruerit primum: quia illud non pertinet ad remunerationem, sed potius ad pœnā, vnde non est,

Hhh 4 opus

opus gratiæ, sed iustitiæ, & occultæ iudicii Dei. Neque testimonia Pauli ibi adducta aliud ostendunt: imo si recte expendantur, nostram sententiam cōfirmant, ut de testimonio ad Ephes. tractatum iam est, & de ultimo testimonio ad Heb. ex ipsis verbis facile constare potest: dicitur enim Deus aptare nos in omni bono iuxta beneplacitum suum, hoc tamen facere per Iesum Christum: quanquam ergo electio sit ex voluntate Dei, tamen executio est per merita Christi. An vero ipsa etiam electio fundata sit in Christi meritis, dicitur in fest. vltim.

S E C T I O III.

Utrum Christus Dominus meruerit nobis omnia dona gratiæ, quæ post primam iustificationem conferuntur.

Hæc quæstio multâ comprehendit, quia hæc dona variâ multiplicia esse possunt: omnia tamē sub vnâ quæstione comprehendimus, ut prolixitatem vitemus, & quia in omnibus ferē eadem est ratio quæstionis. Primum tamen omnium hic iam nō agimus de habitibus infusis, qui iustificantiē gratiam comitantur, velin illa aliquo modo continentur, ut sunt virtutes Theologicæ & morales, & Spiritus Sancti dona: quia perfecta iustitia omnes hos habitus complectitur, & ideo vbi probatum est, primam iustitiam dari ex meritis Christi, demonstratū relinquatur, omnes hos habitus infundi nobis propter eadem merita, vnde Concil. Trident. sess. 6. cap. 7. definit, in iustificatione accipere hominem per Christum fidem, spem & charitatem, vbi de habitibus loquitur, ut in superioribus tractatum est. Et inferius dicit, Christianam iustitiam, quam prius dixerat includere infusionem gratiæ & donorum, dari per Christum Iesum. Secundo non tracto de effectibus sacramentorum, in quibus variæ includuntur perfectiones, præter primam gratiam iustificantiem, ut augmentum gratiæ, remissio venialium peccatorum, seu penarum temporalium, varia auxilia seu gratiæ sacramentalia, characteres, seu spirituales potestates: nam hæc omnia, & quidquid per sacramenta ex opere operato confertur, certissimum est esse præmium, seu effectum meritorum Christi: quia sacramenta ex meritis Christi habent virtutem, & nihil aliud sunt, quam organa per quæ merita Christi nobis applicantur, ut constat ex Concil. Trident. sess. 7. & trademus latius infra agentes de sacramentis. Relinquitur ergo quæstio de aliis donis, quæ extra sacramentum homini cōferuntur post primam iustitiam, quæ ad quatuor capita reuocari possunt, scilicet: auxilia excitantia, & adiuvantia, quæ homini dantur ad bene operandum post acceptam primam gratiam. Secundo meritum augmenti gratiæ & gloriæ, atque adeo ipsum meriti augmentum gratiæ & gloriæ. Tertio, satisfactio pro venialibus culpis & temporalis poena. Quarto, perseverantia in gratia usque ad finem vitæ.

Concil. Tri.

Concil. Tri.

Nu. 11. auxilium gratiæ conferuntur in iustificatione, & isti per merita Christi.

Dico ergo primo: Omnia gratiæ auxilia, quæ hominibus iustificatis conferuntur, effectus sunt meritorum Christi. Hæc conclusio ex eisdem principiis probanda est, quibus supra probauimus similem assertionem de auxiliis antecedentibus iustificatione, quia testimonia Scripturæ & Sanctorum generaliter de omnibus loquuntur. Et ratio est eadem, quæ hoc modo potest commodè explicari: hæc enim auxilia, quædam sunt, veluti connaturalia ipsi gratiæ, ad eū modum, quo concursus ad operandum debitus est vnicuique facultati: & hæc auxilia intelliguntur cadere sub idem Christi meritum, sub quo cadit ipsa prima gratia. Sicut enim cum meruit nobis Christus primam gratiam, meruit perpetuam eius conseruationem, quamdiu nos peccati impedimentum non obiecerimus: ita etiam meruit illam aptam & expeditam ad operandum quantum necesse esset ex

parte ipsius gratiæ: quia non tantum meruit illam, ut esset in nobis, sed etiam ut per illam operari possemus: meruit ergo auxilium, seu supernaturalem concursus simpliciter necessarium ad operandum. Alia vero sunt auxilia extraordinaria: & vberiora, & hæc rursus interdum dantur homini iusto ex beneplacito Dei sine merito suscipientis: atque adeo mere gratis respectu illius: & de his etiam est certū semper dari propter merita Christi, ut euidenter probant omnia superius adducta, quæ generaliter loquuntur de omnibus gratiæ donis, hoc autem est speciale donum gratiæ distinctum omnino ab ipsa prima, & ideo non solum est ex meritis Christi, sed etiam est noua applicatio talium meritorum: & hoc optime cōfirmant illa verba Christi Ioann. 15. Sine meritis non potestis facere. Interdum vero aliquod ex his auxiliis confertur ex merito hominis iustificati qui orando, operando, & bene se disponendo, per primam gratiam & priora auxilia impetrat, & de condigno meretur alia maiora sibi necessaria & valde vtilia, & de his eadem est ratio, quæ de augmento gratiæ, & merito de condigno illius.

Ex his tamen obiter inferitur, & dico secundo, donum perseverantiæ semper esse effectum meritorum Christi, quia hoc donum includit specialia auxilia, vel specialem Dei prouidentiam, quæ homini confertur, ut infallibiliter in gratia moriatur, quod est sine dubio magnum donum gratiæ, ut Concilium Trident. sess. 6. illud appellauit, & est ita distinctum ab ipsa prima gratia & illi non debitum, ut non possit cadere sub meritum de condigno hominis iustificati: est ergo ex illis donis, quæ de condigno dantur, solum propter merita Christi. Et cōfirmatur primo, quia hoc donum est maxime necessarium ad salutem æternam consequendam, ergo Christus, qui est autor & perfectissima causa meritoria nostræ salutis, est etiam autor, & causa huius doni. Cōfirmatur secundo, quia, ut infra ostendam, Christus meruit prædestinationem nostram, impossibile autem est mereri prædestinationem, non merendo hoc perseverantiæ donum, quod est vnus ex potissimis effectibus prædestinationis, & quali complementum eius. Item supra ostensum est, meruisse Christum prædestinatis efficacem applicationem suorum meritorum ad primam iustitiam, & remissionem peccati consequendam, quæ infallibiliter consequerentur vitam æternam: quia pro illis hoc modo obtulit sua merita, quoniam sciebat esse ab æterno Patre electos, ergo obtulit sua merita, ut illis daretur perseverantiæ donum, quod necessarium est ad vitam æternam consequendam. Denique vnus homo potest vel sibi, vel alteri mereri de congruo hoc donum, petendo & obsecrando, sed Christus ita orauit pro electis, ergo ipse de condigno & ex perfecta iustitia meruit illi hoc donum. Et iuxta hanc doctrinam & similem traditam sect. præcedenti intelligitur optime doctrina Concilij Valentini tempore Lotharii cap. 4. vbi dicitur: Concil. Val. Christum obtulisse sua merita, seu effudisse suum sanguinem pro impiis, & qui in peccatis moriuntur: ipsum autem Concilium definit, hoc premium dari esse ad multorum exhauriendâ peccata, illorum, scilicet, qui credendo in Christum non pereunt, sed vitam æternam consequuntur, hoc enim intelligendum est de merito quoad efficaciam, & de illo speciali modo quo premium sanguinis sui pro prædestinatis obtulit: nam quoad sufficientiam pro omnibus hominibus meruit Christus, & premium obtulit, vnde dictum est.

Dico tertio, Christus Dominus meruit nobis augmentum gratiæ & gloriæ, & omnes actus, quibus illâ incrementum. Probatur primo ex Ioan. 15. vbi Christus se gratia

Donum perseverantiæ semper est effectus meritorum Christi

Concil. Val.

Christus se gratia